

BOLESŁAW ANDRZEJEWSKI

MIĘDZYNARODOWY KONGRES W CORDOBIE

We wrześniu 1987 roku zainteresowanie świata filozoficznego skierowane było na Argentynę. W dniach 20—26 września odbył się w Cordobie Międzynarodowy Nadzwyczajny Kongres Filozofii (*Congreso Internacional Extraordinario de Filosofía*). Główne hasło obrad brzmiało: *Człowiek — przyroda — historia*. Honorowy patronat nad Kongresem objął prezydent Raul Alfonsín, zaś w skład Komitetu Honorowego weszło wielu członków rządu Republiki oraz Prowincji Cordoba. Na czele Komitetu Organizacyjnego stanął Hector V. Ortiz. Organizatorzy wspomagani byli przez Komitet Latinoamerykański, któremu przewodniczył prof. F. Quesada z Peru.

Otwarcia obrad dokonał prof. H. Ortiz. Zwrócił on uwagę na fakt, iż Kongres obraduje w czasie, *gdy miliony dzieci głodują w różnych regionach globu, gdy zadłużenie wielu krajów nie pozwala osiągnąć dobrobytu krajów wysoko rozwiniętych, gdy liczne wojny sieją zamęt i śmierć*. W jego słowach dało się nawet wyczuć cień zwątpienia, czy w takich okolicznościach *organizowanie Światowego Kongresu jest uzasadnione*. Odpowiedź była wszakże jednoznaczna — należy użyć wszelkich środków, aby odwrócić niefortunny bieg historii. W końcowej części przemówienia mówca wyraził nadzieję, iż Kongres *przyczyni się do przewyciężenia przemocy oraz będzie miał swój współdział w szerzeniu uniwersalnego humanizmu i w tworzeniu podstaw wiecznego pokoju*.

Obrady były codziennie rozpoczynane wykładami plenarnymi, odbywającymi się w położonej u stóp Sierras olbrzymiej sali FECOR. Z wykładów tych wymienić można przykładowo: F. M. Quesada — *Człowiek, przyroda, historia*, K. Smith (Kanada) — *Różnorodność kulturowa a jedność ludzkiej natury*, D. Chattopadhaya (Indie) — *Czy naturalizm i humanizm są historycznie przeciwstawne i wiele innych*.

Popołudniami odbywały się spotkania w sekcjach. Program Kongresu został podzielony na sześć następujących sekcji (komisji):

1. Metafizyka, filozofia przyrody, filozofia religii.
2. Etyka, filozofia historii, filozofia prawa, filozofia polityki, filozofia wychowania.

3. Antropologia, teoria czynu, teoria poznania, estetyka.
4. Logika, filozofia wiedzy, filozofia języka.
5. Historia filozofii, filozofia orientalna, inne filozofie.
6. Historia idei latynoamerykańskich.

Ogółem w wykładach plenarnych oraz w sekcjach wystąpiło ok. 260 mówców ze wszystkich kontynentów. Filozofię polską na Kongresie reprezentowali: prof. Janusz Kuczyński, prof. Ryszard Wójcicki oraz niżej podpisany.

Prof. J. Kuczyński wygłosił referat nt.: *Uniwersalizm jako metafizologia ludzkości*. Mówca wyszedł od krytyki partykularyzmu w dyskusjach i sporach filozoficznych. Grupy ludzi absolutyzują swoje stanowisko, dążąc w sposób jednostronny do uczynienia go filozofią ogólnoludzką. W tej sytuacji nawet dialog nie gwarantuje trwałej płaszczyzny porozumienia i wspólnoty. Wymogiem czasu staje się *nowe myślenie*, pozwalające przejść od *ludzkości w sobie* do *ludzkości dla siebie*, czyli do *wspólnoty ludów*. Według prof. Kuczyńskiego trudno dziś mówić o zanikaniu kapitalizmu. *Staje się on także rejormowalny, dzięki czemu po stosunkach antagonizmu i konwergencji między formacjami wyłania się trzeci typ relacji: komplementarność kapitalizmu i socjalizmu. Przyszłość należeć będzie do uniwersalistycznej metaformacji.*

Referat prof. R. Wójcickiego był zatytułowany: *Realność możliwych światów*. Za punkt wyjścia można przyjąć istnienie świata aktualnego. Już na tym poziomie istnieją dwa światy: świat jako taki (sam w sobie) oraz świat, który znamy (nasza wiedza o świecie jest zawsze fragmentaryczna). Świat, a właściwie wiedzę o nim możemy wyrazić w językach sformalizowanych. Każdy taki język *dopuszcza klasę dopuszczalnych, logicznych światów, zaś każda taka interpretacja może uchodzić za możliwy logicznie świat*. Właściwym miejscem dla studiowania możliwych światów jest, zdaniem prof. Wójcickiego, matematyka, choć miejscem tym może być również każda nauka przyrodnicza.

Doc. B. Andrzejewski wygłosił referat nt. *Idea czynu i narodu w polskiej myśli romantycznej*. Polscy filozofowie drugiego ćwierćwiecza XIX wieku przeciwstawiali się *abstrakcyjnej* filozofii niemieckiej, zwłaszcza panlogizmowi Hegla. Podkreślali oni natomiast problem narodu, czynu i wiary, relatywizując te wartości do aktualnej sytuacji społeczno-politycznej w kraju. Od późniejszego pragmatyzmu anglo-amerykańskiego różniło filozofię polską docenianie sfery czysto-poznawczej człowieka.

Kongres w Cordobie był ważnym wydarzeniem w życiu naukowym świata. Stanowił forum spotkań różnych systemów politycznych i orientacji filozoficznych oraz, co nie jest bez znaczenia, przybliżył Amerykę Południową do centrów badań naukowych.